

TRẦN-DÂC-NGHĨA

TỔNG-LÝ

Giá bán nhứt trình

Trọn năm..... 5\$00

Sáu tháng..... 3 00

Những bài gởi đến không
đang lên báo được thời
không trả lại, xin các
người lưu ý.

AN-HÀ-BAO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM
ÉDITION EN QUỐC-NGỮ DU COURRIER DE L'OUEST

★ Organe d'Informations Agricoles, Commerciales et Industrielles ★

NHÀ BÁO Ở TẠI BUỒNG — Boulevard Delanous — CANTHO

BÀN VỀ SU' LO'I ÍCH

Của con đường xe lửa chạy miềng Hậu Giang Nam-kỳ
(TIẾP TỤC)

Xứ Nam-kỳ ta, ai cũng rõ rằng nhờ thô-sản lúa gạo mà được hưng giầu ó, song lúa gạo có nhiều nhứt hơn là ở các tỉnh mương Hậu-Giang. Chẳng những diều-dia ở Hậu-Giang được phì-nhiều tú-mẫu mà thôi; còn dân cư thêm thập phần đông đảo. Do theo số điều-trà dân-số năm rồi đây, trong số 3.795.613 người cư ngụ xứ Nam-kỳ, chỉ có các tỉnh miềng Hậu-xiang thì được 1.452.591 người, như tỉnh Cần-thơ là 317.639 người đứng về giải nhứt, tỉnh Rachgiá là 233.987 người, Sóc-trá 195.288 người; Bạc-liêu: 179.305 người. Cộng hết thấy là 23 xứ diều-trà dân-tịch, nhưng mà xem đây thì thấy rõ số dân cư trong bốn tỉnh kia trên đây đã được gán một phần ba trong số chung dân cư tại Nam-kỳ.

Áy đó: Miềng Hậu-Giang thô-sản lúa gạo được nhiều, dân cư dense. Nhưng ta là cái quyền-lợi được to-lớn, song cái thế lực giao-thông cùng Chợ-lớn-Saigon còn lấn bờ-tri-trong Neutrality & Hậu-Giang muôn vắng lai Saigon-Chợ-lớn, thì thế kia kẽ chuyển di chuyển về công phái mất hết 3 ngày, đầu rạng hiện kim có xe hơi đưa bộ-hành, song sự tồn-kém lại bằng 2, 3 bến sỹ di tàu, thì hàng thường dân dân cư chí họa là các bức sang-giận mới dám, song xét ra hàng này thời it, bởi vì: nên đầu có xe hơi đưa bộ hành từ các tỉnh Hậu-Giang đến Saigon, nhưng mà có khi một đội ngày chưa có một mồi mà đưa. Nên chỉ có di chuyển xe lửa làm nổi theo con đường Saigon-My tho chạy qua Vịnh-long, Cần-thơ giáp với Sóc-trá Bến-Liêu chè gianhox là được mòn bờ thuận tiện trong việc hành-trình chuyên chở của dân Hậu-Giang mà thôi; lại còn là mối lợi to nhứt cho hàng nữa. Trong xứ Nam-kỳ nay thương chặng có mỗi đường nào mà đồng-dào hành-khách cho hàng đường My tho qua Vịnh-long, qua Cần-thơ, mà nhứt là Cần-thơ thì đồng nhiều hơn hết, vì các hành khách ở Rachgiá, Cầu-tốc Long-viễn, Sóc-trá, Bạc-liêu, bến-muôn lai Saigon-Chợ-lớn, thì người ta đi ngã Cần-thơ qua My tho, đồng lên xe lửa mà đi Saigon-Chợ-lớn cho đỡ; bởi vậy cho nên hàng tàu Langsa và khách-trú mỗi ngày có 2 chiếc chạy qua lai Cần-thơ-My tho, coi lại chuyển nhanh chật nứa người ta đi. Công con có lớp người đi xe hơi ngã Cần-thơ qua Vịnh-long rồi xuống tàu qua My tho, hoặc là ở Cần-thơ ngồi xe hơi di thẳng đến My tho cùng-eo, tuy là có đội bờ ngã đi được, song tàu bờ-chạy chuyển nhanh thời người ta ngồi

dày chuyến này, dày có khi làm cho cò tàu so chiêm phải đuổi tên bót mà còn chưa muôn chịu lea. Thật là một mối đường hành-khách đồng dày-dày tháng nào như tháng này; đây là di tàu, cảnh cùng xe-hơi, xe-lửa thì châm-chép hơn nhau, mà còn dòng như thế, phương-chi, con đường xe-lửa này mà có lắp rời thi chắc là hành khách sẽ chen chen nhau mà ngồi xe không chừa chỗ trống.

Thật lòng dân cư miềng Hậu-Giang đang mong-môi cho có một con đường xe-lửa chạy giáp đến My tho, như năm rồi đây: sở Trường-Tiền có tri một Phái-bộ Bác-vật di thí-nghiệm khảo-khám cuộc đất để tạo đường xe lửa nói trên đây, nghe vậy, thấy vậy ai cũng mừng thầm, trông sao coi đường xe lửa mau có trong xứ mình mới là phi nguyễn, mai là sáu-khoa cho miềng chèp là chỗ bờ-lửa tương-bạc, có tiếng tự thuở nay.

(Sau số tiếp bùn thêm)
AN-HÀ

Hoàng-Thượng đà đèn Saigon

Ngày 22 Mai 1922, Đức Hoàng-thượng Khải-Định lung Đông-Cung Hoàng-Thái-tử Vĩnh-Thụy và các quan bộ già Tây Nam đã đến Saigon. Lú: tàu Porthos vừa đến bến thời có 21 tiếng súng thắn-công bắn-hào, Hoàng-Ư-Ương bước lên cùng quan Thống-đốc Cognacq ngồi chung một cái xe hơi, theo sau xe của quan Khâm-Sứ Trung-Kỳ Pasquier cùng ngồi với Hoàng-tử VĨNH-THỤY, sau nữa ve các quan. Lễ nghinh-tiếp ngoài rất là long-trọng.

Sau khi là tiếp xong thời Hoàng-Thượng, quan Thống-đốc Nam-Kỳ, quan Khâm-Sứ PASQUIER ngồi xe hơi đi viếng Chùa-Thánh. Hoàng-Thượng dùng bữa tại dinh quan Phó-soái; Hoàng-tử, quan Khâm-Sứ và phu-nhân, các quan Thượng-Thor và các quan bộ già cùng đồng tiệc.

Ngày 22 nhập tiệc: cũng tại dinh phó-soái. Chiều lai, quan Thống-đốc Nam-Kỳ và Madame COGNACQ thiết tiệc dài Hoàng-Thượng tại dinh quan Toàn-quyền.

Dinh chính

AN-HÀ số 265 nơi mục "Dân số Đồng-Pháp" khoản dân số ở Giai Man là 2.402.585 người, chờ không phải có 102.585 người. Sự sai sót này tưởng khi đọc-giả chư-tồn đã bị-xá-chó, tuy là có đội bờ ngã đi được, song tàu bờ-chạy chuyển nhanh thời người ta ngồi

Nhạc Fanfare Cần-thơ

Nhạc Fanfare kêu là nhạc-tay ở Cần-thơ lập thành chừng 5, 6 tháng nay, bởi nhữ sức của các ông hào-hó trong hòn thới có độ nhiệt thành kế nhieu người it (oanh rói trong một số, hò-hó có dâng tên quý vị hào-tam trong vụ này) chung giúp được một số bạc hào bồ qua các cuộc tốn phí mua trống kèn, sấm y-phục cho các nhạc-sinh và bạc lương cấp cho thầy Giáo-phat. Cảnh Fanfare này tuy là mới lập thành trong mấy tháng nay, nhưng mà xem ra có bề tấn-phát, tưởng kia ngày sau sự tấn-phát này là cũng càng thêm tới mài chờ chặng không; vì giáo-nhạc là M. Nghiêm hiện kim làm Giám-trưởng tại Institution Võ-văn Cần-thơ, là một tay từng-trái trong nghề Fanfare thuộc bài-bản nhiều, nghiệp-nhàn chắc nhung người trong đạo-ngrh thường khen-ngrai. M. Nghiêm là người hưu danh trong nghề Fanfare từ lúc người ebo ở My tho. Nhạc sinh đếm có trên 20 người là M. M. Ngà, An, Đa, Chơ, Nghia, Tri, Thiết, Hai, Sang, Bá, Cua, Xưởng, Gò, Thành, Mác, Phi, Tốt, Ngø, Đề, Trực, Figaro, v.v... (vì đồng, không biết tên cho hết, ebu sót xia miềng chèp) toàn là tay hưu-nhí ebo công học-tập, nên chí gánh nhạc mới lập thành chặng được bao lâu, mà các nhạc-sinh đã thuộc được nhiều bão đánh lão nghe rất êm tai, lại được lời khen của Quản Chưởng Lebrun và các quan Langsa và Aunnam trong lúc trỗi động thanh-tao tại "Tướng-si trân-vong dài" (Monument au Morts) hôm ngày 14 Mai 1922 là ngày lễ Bà Thánh Jeanne d'Arc.

Bón-háo rất hân-hạnh dâng đối lời ra đây để khen gánh Fanfare này và chúc cho toàn gánh được càng ngày càng lớn-phát. Luân dịp xin kính mừng cho Ông Hội-trưởng, Võ-hiếu-Bồ có công sáng lập đồng thành một gánh Fanfare để giúp cuộc phản-hỗ phản-bi nhằm lúc hoang-hôn tang-tế trong xứ. Sáng đây: Bón-báo để lời trối cung Ông Hội-trưởng như sau này: trước chi mỗi một tuần-lê t lín, gánh nhạc này được tụi lại, hoặc là nơi "Tướng-si trân-vong dài" hoặc là nơi đường "Boulevard Sainte-noy" mà trỗi động phu-trám trong vài giờ, ấy là một lô trống làm cho nhạc-sinh được hăng-háu trao-dổi nghiệp-nghệ, sau là giúp vui cho khách & Chùa-thánh nhâ-thính.

Nếu cái ý-kiểu này hợp tâm thi Ông Hội-trưởng xin phép Quản Chưởng, tượng khi nghe công sảng-lòng cho, rồi Ông xuống linh-chợ gánh nhạc thi hành cái đều nhứt chí luồng-liện mà chúng tôi mới ló trên kia, tưởng lại bao dân ở chúa-thánh này cũng lấy làm-toi lòng-lâm.

Dị doan huyền hoặc

Kinh bến tàu

Sự dị-doan huyền hoặc, từ có tài thi birta nào cũng có, dân tộc nào lại không chí ư những trước nòng ngày nay đã được dâng vào hàng vân-minh eyc-diêm như Pháp-quốc, Anh-quốc, Mỹ-quốc, thì thuở trước dân cư trong nước chúng từng tham-nhiêm sự dị-doan vây. Song ở các nước đó người ta bờ sự học thức càng ngày càng rộng thêm ra, thì sự dị-doan càng ngày càng tiêu-giết, đến buổi nay trong nước n, oài cái sự thù-phụng tôn giáo, thì chẳng còn biết đến sự dị-doan nữa là gì. Hay thay mà cũng may thay! Nhưng mà hay là hay cho người; còn may thời cũng là may cho người; chờ dân tộc ta, dầu rằng đã trên 60 năm rồi nhieu được cái mài áo-học, nhanh gọi được cái phong-tục của Thái-tay, lè nhien các: diều-mộng-mị phi thường chung phải dân dân liều-tang; song kỵ xét mà coi thì thấy cái quyền-lực yêu ma ngày nay vẫn còn vẫn-viech nơi lòng của phản-nhiều dân tộc ta đó. Sự tin ngưỡng sùng-trọng cái quyền-lực không khống, không khống trong một năm từ đầu chí cuối ebo dân tộc, nếu trai các cuộc cung quái-lô-liên ra, thì còn biết bao nhiêu là cuộc cung-vái khác. Nào là cung sào, cung họng, ta khoáng, ta trang, cung rầm, cung viâ, thanh minh, hàng-thịt, doan-viương, thất-tịch, trung-thu, trung-cửu, đồng-hi v.v... Ngoài những sự cung-quái đây, lại có những điều hung kiết cũng ebo do nái quyền lực của thánh-thần mà thôi. Có hình cung-xin xâm-bồi-thần, mắt của cung-công, đầu tông-tu, thân chí trong cuộc ebo bac an-thua là lê thường, dì lại cùng eby sirc-than ma ứng-hộ..! Tin ngưỡng vây cũng còn chưa dù, thêm: nay hoặc truyền-diêm eby, mai hoặc truyền-kinh no, chuyện không nói có, chuyện có nói không, bời lòng dân đang nhém-dị-doan, nói giang gi thì ít chịu nghe, chờ bay ra nói ebo chuyện phat, tiên, yêu, quí, dầu thế nào cũng không bỏ qua, cứ tin tưởng cho là thật là phai.

Như tuôn rôi đây, nhâm lục hữu sự, lì phu đón môt cái nhà kia, sảng-thay trên bến đê một tấp chửi in nhỏ nhô, ngô là cuồn bài ra, hoặc cuồn thi từ chí đói, với tay lấy thử xem cho biết, người nhà liền nói đó là cuồn "Kinh nay". Với ai thi không rõ thô-nhô, dòi với bờ phu-dây, dầu kinh bến Tàu bến Nam, bến nào thi bờ phu-cung-chang kinh mà chằng trong, bờ-phu chí có cái tánh ham-doc, dân-sach dòi sách bay chung ra công-doc cho biết mà thôi. Kinh nay (kinh là cuồn kinh chờ không phải kinh-tach) không dài, trước sau có sún-trường nhô, nếu đọc nói chung 20 phút đồng hồ thi hết. Thay-ván-vây ebo bờ-phu cũng đọc cho biết. Nói trường-đầu, trên bến chửi lớn "Kinh nay" có bài thi như vầy:

*Bão trung-đai nay thuật-nhân-tiếng

*Người thấy sao mà không sợ kiện

Hoàn-hái tân văn

Một ngọn lửa hơn 2.520 năm chưa tắt

Mới đây những nhà thám hiểm châu Áo có tiêm-thấy một trái núi phát hoả rất là thường.

Nguyên bến châu Áo có một trái núi tên là Wing-en, trong có mỏ than, tự nhiên phát hoả, cứ ngầm-ngầm trong trái núi ấy, và đặt chung quanh thành-thoán-lại, có chỗ phì lửa lên. Dần dà đó dâng để làm bếp nấu ăn và mẩy thế-ký nay.

Từ năm 1828 đến 1920, người ta cứ tính theo đường lửa cháy, và so với những chỗ nào có lửa cháy mà bờn sụt thi biết rằng núi ấy cháy đã hơn 2.520 năm nay. Nhưng cũng không biết tại sao núi ấy cháy. Nói rằng hoặc có sét đánh, cho nên núi ấy phát-hoả thi thật vô-lý, vì lửa cháy sâu ngầm từ tảng dưới cháy lên. Bảo rằng núi ấy tức là một trái-bo-son thi cũng không phải, vì hỏa-son thi ngọn lửa bắc lên rợp trời, có lẽ dâu lại cứ ngầm ngầm tận dưới đất, và lửa cháy đến đâu thi đất sụp xuống thành hầm như người dào vây.

Tàu bay không máy

Thế giới càng văn minh thì nghề cơ khí càng tiến bộ. Dự luận Âu-châu đều nho nhao bàn đến cái tàu-bay không máy của anh em Wright là máy nhà bay giỏi có tiếng hót nước Đức chế ra, từ khi chưa có họ Áu-chiến.

Thứ tàu bay ấy không cần phải máy móc gì cả. Cố hai kiệu. Một kiệu theo tra như tàu bay, nghĩa là trên có một cánh rộng, giữa có chỗ để ngồi, dưới có cánh nhỏ, một kiệu nữa thi trồng tựa như con chim di-du-hau, giữa có chỗ ngồi là cái thân tàu, hai bên có hai cánh khum khum như cánh chim, dang sau cũng có đuôi, dưới có hai bánh xe để phòng khi xuống.

Có hai kiệu, cánh đều ebo động được, có giày thép chằng dè khi nào muốn lái lên lượn xuống cho đỡ, mà chí có giày to người cheo lên rồi đây thi có thể bay xa được 8 kilomètres.

Thứ tàu bay không máy này chỉ để bay di chuyển trên không trung chở không có thể dùng vào việc binh-dược.

Bà-giang

T. N. D. B.

*Khuyên hãy sớm lo làm phước để *Thay đổi thất khôi việc canh-khiên.

Mời xem qua bài thi này, (thi đọc bờ móm-khô-chieu, thất-luat) đã thấy kẽ đất cuồn kinh dày tái-bac tẩm thường. Trong bốn câu thi mà lời dài-dé không được ngon, ý từ cao-cấp, đây là muốn khuyen-si lành cho dân-chung, ngặt nói chằng xuôi-čau, thử thi dài cuồn kinh vi tài là có câu bay được. Tay-ký, bờ-phu cũng rằng xem cho hót, thử coi kinh dày lê-gi? Đọc trên cuồn kinh, thấy toàn là chuyện không biết sao mà tin được, và lại bờ-phu bay eo tinh chằng-va đều-trái-lê, vậy để ký xem bờ-phu sẽ binh-pham cuồn kinh đó vào tay An-hà này cho chua-lon đó-giá xem chơi giài-muôn.

(Sau số tiếp)

Tai-Trung

VIỆC ĐÁNG KHEN

Tổng An-Trưởng, làng Đông-thành-Trung (Cà-nhô) hôm đêm 4 Mai 1922, có Hƣong-quân Lê-hữu-Hưu đi tuần trong làng, lúc 6 giờ sáng ngày 5 Mai, đi tới vách kinh Cái-bè, thấy gấp 3 chiếc xuồng phía trong kinh bơi ra, xem tình hình chẳng phải là xuống lƣong-dân, bèn kêu lại từ xuống mà tra xét: thi bát đặng 7 tên:

Lâm-quang-Meo dit Út-Meo

2* - Nguyễn-văn-Bô, 3* - Bùi-văn-Quan V-Nguyễn-văn-Viên, 5* - Ng.v-Phương (dit Mậu

6* - Nguyễn-v-Tiền, 7* - Nguyễn-v-Sô, và một cây súng già. Nép ra trong đêm 4 Mai làng Mỹ-Thuận có 2, 3 đám ăn-cướp; mà đường kính ấy thì có thể di thông qua làng Mỹ-thuận rộng. Nên trong 7 tên, bị bắt dây đều bị hổ-nghi cho là ăn-cướp vì chúng nó có 1 cây súng già.

Chứng tra xét ra, thì trong 7 tên ấy có tên Lâm-quang-Meo dit Út-Meo khai rằng: đã nhiều lần có tội; song có 2 lần rất trọng là nó di ăn-cướp đánh nhà tên Mèn-tà Cà-nhô kêu án 5 năm đây di Côn-côn và áo thứ nhì, nó giết ông già đưa đờ tại Đề-Tho thuộc tỉnh Sóc-trăng khi bắt đặng nó, nó già dau nám thâ-thuong rồi trốn, Tòa kêu án nó 25 năm kbaşıen diện. Đến nay nó phải tay Hƣong quân Lê-hữu-Hưu bắt đặng. Tên Meo lại nói: Phản nó tội, nên nó bị bắt, hàng không nó chạy khô ai mà theo cho kịp.

2* - Tên Nguyễn-van-Phương dit Mậu khai: nó có giết Phó Hƣong-quân Việt làng Tân-thanh-Đông — Cù lao-cát — Longxuyên.

Lúc Hƣong-quân Lê-hữu-Hưu bắt 7 tên kẽ trên dây và cây súng già, thì có cựu hƣong-chú Phong, cựu hƣong-quân Trực và dân sự đồng đảo... đóng hay thấy. Khi tra xét rồi giải đến quan Biên-Lý Cà-nhô nhầm ngày thứ bảy 6 Mai 1922. Quan Biên-ly dạy hƣong quân đem gởi nói vụ tai nhả việc làng Tân-nan. Qua ngày chúa-nhựt 7 Mai 1922 gởi về quan Biên-ly, ngài giao lại cho thấy Ban-Biên Bùi-hữu-Dịc lánh về tra xét.

Thấy Ban-Biên tra xét lại rõ qua ngày 9 Mai 1922 giải nói vụ đeo quan Biên-ly — buối sớm mai — thì quan Biên-ly dạy đê 5 giờ chiều sẽ đem về. Lúc ấy tên Lâm-quang-Sô dit Meo và tên Nguyễn-van-Phương dit Mậu bị công chung obau một công. Chúng nó xin với chức việc giải chúng nó di tiều, thì chức việc ấy tƣơng thiệt nên giải rõ câu-liệu chẳng đê hai đứa đồng bè bê công mà chạy, khô chua? — Khi ấy thấy Ban-biên và hƣong-quân làng Mỹ-thuận hay đặng bốc rƣợt theo bắt lại đặng tên Sô dit Meo, còn tên Phương dit Mậu chạy khôi, trốn matsu — Đô, việc ở giữa quan-lang mà nó còn khoe nghề chạy bay, hƣong ở ngoài đồng rƣợt, ôi! nó tƣo biết sao mà theo kịp. Bởi vậy tên Meo nói rõ là nó rằng: Phản nó tội, nên hƣong quân Hƣo mới bắt đặng, chứ không nó chạy khô ai rƣợt kịp! Vậy mà còn thua tên Mậu, tuy nó chạy giỏi lại còn bị thấy Ban-biên theo bắt đặng, chờ tên Mậu không nói giải mà nó chạy bay hơn là nó thoát khỏi.

Khi bắt đặng tên Meo lại rõ, thì giải rõ quan Biên-ly còn có 6 tên: quan Biên-ly giam tên Meo giao qua phòng quan Tham-án và tên Quang, tên Viễn tên Sô, tên Bùi-chang đều bị giam, còn tên Tien thi giao về thấy Ban-biên giải rõ giấy trả lời tên này có tội sẽ

SỰ NGHÈO là muôn điều hại

Nước sinh ra trong chốn dinh-hoàn này, cũng như xiếc mộng, ngã mà ngán-nđam. Ai lại chẳng muôn sống dặng làm giàu, làm cỏ, ai lại chẳng ham an hưởng phú quý bao giờ. Còn sự nghèo ai lại chẳng ghét, ai lại chẳng sợ, ai lại chẳng hận!

Bởi thế nên tạo-vật đặt ra người víu dù tri khôn thời ai công moog sự giàu sang làm mục-dich. Còn sự nghèo hèn ai cùng sợ, bởi thế nên nó có thể-lực khiến cho mọi người đều noong-nâk cheo lẩn nhau, thời thúc nhau quanh năm trót thảng, dâu dội vai mang, cheo lẩn tay hòn, hòn mong dặng giàu có. Ôi! mà cái nghèo nó cũng xân-hàn theo, dâu làm cho dâu lung mồi gối dùn di nứa thời cũng chỉ dù nuôi cái thân sống đó tuối. Như thế càng bởi các bà phu hộ nước ta cứ chí lo bảo toàn tư lợi, no bụng ấm thân, ngồi yên một chỗ, chẳng chịu giúp đỡ lẫn nhau, mà kè nghèo hèn trông kì giàu sang, nước yến-duối trông gi tiền-bộ. Bởi thế nên ta cảm chịu hèn-yếu hơn người gắp trăm ngàn lòn là cung do đó.

Một nước mà được nhiều người giàu có nhiệt-thanh, có hi-vọng giúp đỡ, kè nghèo hèn thời nước ấy được giàu, dân ấy được mạnh. Ôi! đang thời-dợi này, mà mang lấy chữ nghèo thời rất khô rách nguy. Sự nghèo nó làm cho ta lầm luez gian-truân, nhiều phen cay-dặng; bởi nghèo mà xa cha mẹ, cách anh em, bởi nghèo mà ôi chong muôn vợ, bởi nghèo mà anh em chúng bạn gần chán xa quen, bởi nghèo mà họ hàng kẽ khinh người bl, bởi nghèo mà chịu đốt chịu hòn hơn chúng ban.

Ôi! Cái-hàn mà mang lấy sự nghèo rồi thời muôn điều đều chịu thua chịu dữ hơn người.

VỎ-NGỌC-AN

giám.

Trong vụ bắt đặng 7 tên bợm rất quan hệ này, thì là công thứ nhất của Hƣong-quân Lê-hữu-Hưu làng Đông-thanh-trung làng người rất cần lo bồn-phận tuân dù trong làng mới gắp mà bắt như vậy, vì 7 tên (còn 6) ấy thật là một đặng rất lợi hại. Nếu không bắt được, ác chúng nó sẽ phá hại lƣong-dân chẳng nhó...?

Xin quan trên xét lại cho kê làm làng rất có công mà bang thường, hƣong-quân LÊ-HUU-HUU dạng làm gƣơng cho người khác, thời ác ngày kia cũng sẽ có nhiều hƣong-quân hòi-lòng lo-lòng phản-sự như Lê-hữu-Hưu đây.

N. T. Lang lai-cho

Bản-báo nói điều. — Vụ này là vụ "Bát đặng 7 dây gian" mà bùn-hảo đê đặng nơi số 263 ngày 18 Mai 1922. Bùn-hảo-chang rõ được vụ bắt gian này nguyên bởi công lao của thấy Hƣong-quân LÊ-HUU-HUU tam mà bắt; el i thấy thấy Ban-biên Bùi-hữu-Dịc gặt chúng gian đầu Tô-mi-thoi. Vậy thi: bắt công là bùn-công, còn tên xét giải-nap công là bùn-công, bùn-hảo làm it lời nra khen 2 thiay và xin nhà nước xét công-la này mà bao thường cho kê bùn-công, ngô-nong-tri cho người khác nói theo mà bắt chước. Phương ngôn có câu: Cõi nà tƣơng, tôi già truân thiệp-đi qua chí chính-leát. Mong thấy!

AN-HÀ

Nên lập sở đường đường tại Cai-bè

Đã ngoài 60 năm nay, nhà nước lấy chửi Đại-pháp cộng-hoa, tự-do binh-hỗn hieu-ai, mà đối-dài với con nhả Việt-Nam, nhứt nhứt đều vì cảng muôn cho dầu lòi là động-thông-minh mào-huệ mà bồr-leo con đường Mân-thay theo lối vân-minh. Nhà nước dám thấy quoc dão ta phần nhូn hòn hòn hòn, nudo việc đều thua kém người ngoại bang, vậy nên già làm thiết lập cao-dâng học-đường, trường-hà-nghệ, cùng là các trường-khoa-vân-vân, dạng-khoa-huân con phả Nam ta, cho học-thiêc huân-toàn, bá nghệ tinh-chuyên cơ-xâ, nói tặc một đều là Sí, nóng, công, thương, đều muôn cho con nhâ dân ta nhuần-nhâ dặng đê bê quan-khai dâu tri.

Nhà nước muôn cho quoc phủ dân cƣong, hào-binh-thanh-tri, lạc nghiệp auca. Buổi đương kim thời đợi rây, xét cho kỹ sự trị dân hóa dân, nhà nước hết lòng khoan-hông đại-dộ mà thương dân chong-cùng, vậy nên:

1* Lập cao-dâng học-đường đê giáo huân dân cho rộng bê học-thiêc.
2* Lập nhâ thương nhâ thi diêu-dâng mà phòng-ngừa cùu-cấp sự hinh hoan cho nhon dân.

3* Lập nhâ bao-sanh đê cứu giúp cùn lâm hòn thai-sang cho nứ lưu.
Chỗn phiến ba tháng cùn, nhon dân đò-hội, như chau-thanh. Sài-gòn Chylion cùng các nơi xa tinh-thanh nhâ nước đều chong-bó qua. Đây là chí kẽ ba lùc gian-truân, nhiều phen cay-dặng; bởi nghèo mà xa cha mẹ, cách anh em, bởi nghèo mà ôi chong muôn vợ, bởi nghèo mà anh em chúng bạn gần chán xa quen, bởi nghèo mà họ hàng kẽ khinh người bl, bởi nghèo mà chịu đốt chịu hòn hơn chúng ban.

Thiết tƣởng, quan Cai-bè này là nơi xinh-dep, nhon dâu dông-dão, cảng chiêm-dâng một phao-thi từ nho-nhô, cùng có nhiều nhà hào-gia cùn-phu, thương-lieu-tri-thuc mà nganh-lai thi không có sô diêu-dâng đêng phòng khi nhon dân bị-hoang và lùc đàng bá-sanh sảng hòn có nơi ăn-chỗ nằm cho từ-lô. May đâu năm 1919 có quan thấy thuoc Phung đổi lại lâm ở mà diêu-dâng cho nhon dân trong quoc; thi lấy làm hòn hòn chong-cùng, qua năm 1920 quan thấy thuoc Phung đổi lại, thi quan thấy thuoc Viph đổi lại, tháng Juillet 1921 quan thấy thuoc Viph đổi qua quan Cai-bè lanh coi sở đường đường mới lập, hiện nay tại quan Cai-bè không có quan thấy thuoc, nên nhon dân thật hòn.

Vậy nên lòng hi-vọng của nhon dân 3 lông Phong-Hòa, Phong-Pú, Lợi-thuận, nay đều mong sao cho các đường bao-gia-phu-bô, đê xưng ra luôp từ bón-lai, kê-ich người nhiều túy theo sicc, rồi xin với quan trao-lập cho dang-mot sở diêu-dâng, đó là một sự đại-phuc. Nghe đâu quan trên ý muốn cho lập sở đường đường tại Cai-bè năm 1922 nay, kẽ định lập tại Mytho là nơi đò-hội cho hoan-toàn, ấy là việc lòn phải làm trước, rồi việc nhô sô khởi sau.

Lại xay đên việc khuya-sa chiêu quoc-trai 6 trieu bao-dâng tháp-dâng xe lửa Đông-Hà, quan khai Trung-Bắc-leng tiếp Nam-kỳ, thi từ quan chí dân nhâ hào-hộ dâu dâu cùng sôt-sang mà lo giúp quoc-leai cho hoan-toàn. Chinh-xit, quan Cai-bè này cũng có nhiều nhà hào-gia-phu-bô, quan kiendata van, vây nêu mồi sự gi công-dê thi-tho, kỵ quoc-trai, rồi quan Cai-bè rất nên sôt-sang, nhâ hòn luon là việc gi, cũng có lòn muôn cho trong quan-dâng vê vang.

Nay yêu việc quốc-trai rồi các đường hào-gia, cũng nên hiệp-tu bón-lai mà đê vƣor-xin lập sở đường đường Cai-bè này cho nhon dân nhâ. Rất dài phan nô-luu, hàng-phu-nô là bá bang Biêm là Bái-thi-Tài & Chợ Cai-nà, và bá bang Nhì là Vô-thi-Dát, & Chợ Cai-bè, hai bá tuy phan-gia bá mà đê hòn chia mồi bá 500đoo, gƣơng thành thiêt-cùn hai bá thât-dâng biêng truân cho lục-châu gò.

Tòa đại hình

Tòa Đại-binh nhom tại Cai-nhô hôm ngày 9 Mai 1922 có xử nhung vụ như sau nay. Quan Bông-lý là Ông De Rozario.

NGÀY 9 MAI

I-Xử vụ tên Hô-ký-Turdus ở làng Lec-ninh Ratchigia vê tội dem hai tóm giây 5\$ già, đến đánh bài tại điện của M. Lerose ngày 28 Avril 1921. Xét ra vi tên Turdus không biết rằng giây ấy già-lâm-leu được tha bông.

II-Vụ tên Nguyễn-văn-Thoại ở Longxuyen vê tội-cô sát người, phải lén ăn 15 năm khô sai.

3-Vụ hai tên chép: Trần-Hà và Lý-Ký làm bạo cái già tại Cai-rang (Cai-nhô) đều muôn cho con nhâ dân ta nhuần-nhâ dặng đê bê quan-khai dâu tri.

NGÀY 10 MAI

4-Vụ tên Nguyễn-văn-Nam kêu là Lập ở Bắc-liêu vê tội đánh người chết được tha bông.

5-Vụ tên Nguyễn-văn-Hanh ở Longxuyen giết người chết kêu 6 năm cầm-cô

6-Vụ tên Hô-văn-Quyết và Phan-văn-Yen ở Longxuyen vê tội xài giây 100\$ già, được tha bông.

NGÀY 11 MAI

7-Vụ Lâm-Thay tại Sóc-trăng vê tội xài giây bạc 0\$ 20 già phải 5 năm cầm-cô và lo quan tiền va.

8-Vụ Nguyễn-văn-Lương ở Longxuyen vê tội sát nhon, đê lại đền kỵ sau mới tử xong.

9-Vụ Lê-văn-Tôn ở Ratchigia vê tội sát nhon và hòn dog người, lo năm cầm-cô

NGÀY 12 MAI

10-Vụ Sơn-Kết ở Ratchigia vê tội ăn-trộm, phạt 8 năm cầm-cô.

11-Trương-văn-Đinh Cai-nhô vê tội sát nhon, kêu 5 năm án treo.

12-Lê-văn-Ngôc ở Sóc-trăng, vê tội ăn-trộm, được tha bông.

NGÀY 13 MAI

13-Danh-Linh ở Ratchigia vê tội sát nhon, 5 năm cầm-cô.

14-Trương-minh-Chung, Ngô-binh-Tư, Trần-văn-Gia, Trần-hữu-Đông và phó bƣor-qua-phu Phuong, bị cáo vê tội sát nhon và đánh người. Phat Chung 6 năm cầm-cô, Gia 5 năm tù, Đồng 4 năm tù.

Tự được tha bông, Phuong leon biêt, không có mặt. Năm tên hòn đây phải chịu 2000\$ bồi thường cho vợ của tên bị giết đó.

NGÀY 14 MAI

15-Danh-Mung ở Ratchigia, bị cáo vê tội đói-lùa người, phải 2 năm án treo.

NGÀY 15 MAI

16-Phan-van-Tinh, Lê-van-Lua kêu Lân, Lê-van-Cai, Nguyễn-van-Đang, Lê-van-Lang kêu Tinh, & Ratchigia vê tội ăn-trộm và đói-lùa người, cả thay được tha bông.

17-Trần-văn-Lương ở Longxuyen, sát nhon, 10 năm khô sai.

18-Lâm-văn-Điển, Hô-v-Cường & Bác-liêu vê tội sát nhon kêu mồi tên 3 năm tù.

Hai bà toái-tac đê già, mà còn biết những sự-tích chun, cho nhon-quan xâ-hội, hƣong-chi các ông là hàng-tri-thuc bƣor-hao-gia, bà nǚ làm ngô sao phai. Vày cui xin cùi ngô sâm-cùi đê xuông. Tôi rõ chác hai bà đê nói trên đây ứng chia-giap cho hòn mồi bá 500đoo nêu iỏi với tang hai bà chờ cùi ngô sao phai. Vày hòn là việc gi, cũng có lòn muôn cho trong quan-dâng vê vang.

Nay yêu việc quốc-trai rồi các đường hào-gia, cũng nên hiệp-tu bón-lai mà đê vƣor-xin lập sở đường đường Cai-bè này cho nhon dân nhâ. Rất dài phan nô-luu, hàng-phu-nô là bá bang Biêm là Bái-thi-Tài & Chợ Cai-nà, và bá bang Nhì là Vô-thi-Dát, & Chợ Cai-bè, hai bá tuy phan-gia bá mà đê hòn chia mồi bá 500đoo, gƣơng thành thiêt-cùn hai bá thât-dâng biêng truân cho lục-châu gò.

Một đám nhon mạng

đám chet tại trại & Châu-thanh Cai-nhô

Bữa chúa nhựt 28 Mai 1922, lúc 7 giờ tối tại Châu-thanh Cai-nhô có xảy ra một đám nhon mạng cùi lich-cùi-le ra như vầy. Ngày tháng Sô kêu là 01/5/1922 Sô trai chua 30 tuổi nguyên là thang ngô, sô Bé-llinh năm rồi thấy được bô vê xiup voi phò & quan Luc-su Cai-nhô; cách lì thang trước đây, viếc già-dinh sao đó, thấy phò sô lòn, lòn lúc này gặp thấy lòn-vàng Cai-nhô, lòn thi thấy nói, ngày no thấy xin dòn vè hành sự tại Tòa-Saigon, may thấy xin phép nghỉ 3 tháng dâng tinh việc nhà có người nói. Ngày 28 Mai đã bỏ sô từ lúc thấy di khôi Cai-nhô ngày nay.

Nhác lại: lúc thấy mới tới Cai-nhô, tinh-cùi mà gặp, thấy cùi một kia tên là Trần-thi-Trâm kêu là Thị-Quân (là gái lưu lạc đến Cai-nhô trước thấy 7, 8 tháng chi đội kết cầu duyên bón, 2 tinh-dâng-diêu thấy dâu thị Quân đó, it có rời bao, mướn nhà đơn-dep, hôm sớm mang lạc Thay cùi. Lúc thấy Sô biến(?) ra đì, thị Quân không theo thấy một mình ở lại Cai-nhô nói cho phai ngồi xisa chong phu 2 đòng còn nỗi nhớ thưa. (xáy lại như cũ).

Tuy là ở cùi gub-um mặc-dâu, song thấy Sô lúc này có khò ở nhà thường; ngày hôm nay là ngày xay ra việc này, nghe nói thấy Sô ở Vinhlong mòn vò, thấy vẫn mặt Uy-Quân ở nhà, thấy di kiêm đến rap hát Messuer, xáy thi Quân kêu vò. Theo lời người ta nói, thì vò chong đồng, đivới nhau chong có ráy và chí cùi. Vò đón nhà, thị Quân vào nhà san-ràu cùi, chong tò 2 đòng có ráy và chí tò tại đây chong? hay là thấy có diêu chí cùi hòn, nêu khò lòi tay giết vợ el èt rồi, thấy Sô có ý khò-ăn song việc đê muôn. Quan Toán-thanh hay tin bèn phái cho quan Biên-ly, quan Tham-án đến nói, truyền giam thấy Sô vò bò và giao từ thi thị Quân cho quan Lorong Y khán nghiêm.

Tiêu-thuyết

Sô phan một vị quan-hai

(Tiếp theo)

— Tôi đón lòn lòn danh cuộc can-đang an-nát ngan, anh eo, tòn chà, vò bƣor-qua, nào? Muôn-càng hung-gan-chu, 15-h năm ngan. Đến lúc phai cùi chay thi tôi vòng-truoc ngua Đem-ăn, si-ting đều miring và khen ngó trung cho người cùi ngua Đem-tron-thang, đê đòn-xang-thu ba cùi ngua nhay qua bƣor-xap-te, ném Muôn ra xà-lắc quan-thay với vò đòn-cùi-chay.

Quan-thay cho hich-thuoc hinh-lv, thiên-ha si nay thấy vò cùi đê xuông-thang-tieu; đòn-chung huy-dang-khong-ha-ri thich-khung, neorai-giu-n-ur-cu Moan, chay-lai-nói-hai vong-truoc-thay con ngua minh-an, vò gao-cùi-thoát-roa qua, ngua minh-không-to-cuong-trien. Quan-hai nat-rang-roo, may-ki-cung el-ang-cang-den-ko-nui, n-ak-ko-nui vò là hòn-phân.

Khi Muôn vò đòn-chay vò vò thia lo gò, da lo-mot vò-sa me-hay n-ah quô-phat, hai là thang-khon-an-chau-chau-rò-tuoi-chay, chay-tuoi-mahn-hò-oc-kè-à-chieu-lon, là vò mòn-gap-Gia-u-ña, Chau-chau-và-cùi; tòi lòn lam may-nâng-nâng n-ah-lap-dang

An Phong

Bijouterie soieries de Chine
et du Tonkin
CAOLANH

Kinh trình cung lục châu Qui khai b
ang ro: tiem tot mua ban hieu nam
ban tinh hang tau, nhung la van xuyen
lanh nhieu, cung la hang viron, nhung
den dien lang that tot, khong he tro tot
chac y, vi tot mua ban da lau, nenh
tat hot sua lra chon tho nhuon, nhuan
tot phai chao tot, nhung noi khac
doi canh chan, hoa tr cae, cung va
luoc soan bac thao, luoc soan thuong hao
den co di thi, con hang bac nhua, hang
khong the bi ke hang den chia tot, va
gia tot ban lai re. Cac do mai trang nhat
the, luoc luoc duc thi, tot hanh tai
Ha-noi, nhung qui khach muon mua vat
chi dung xin ghi thi den, thi tot se giat
do lai hien, nhung vi nao muon mua nhieu
mua ban, tot tinh gia cat nhua, hang tot
goc contre remboursement.

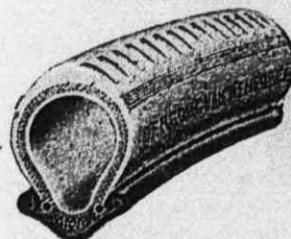
Cao-lanh: Nguyen-xuan-Truong
Cao-bach

TIỆM Truong-van-Hanh Sadec

Cac ban xe may moi va du do phu
tung xe may va xuu xe. Lanh thap
muon den khi da (carbur) theo cuoc
quao, hon, tan, te, ky yen, tan gia, ha
tho, khau den bang nhieu tay va khau
hang tot thuong hang, ban mo va ban
le va ruot ve may tuoi Michelin, khay
ham-ct du co dong theo kieu kim thai,
Qui ong o va muon mua do phu tung
xe may, thi got thi cho tot. Tai sa g
long ky luong ma voi Contre-
Remboursement nghĩa là dong bay nhà
thom mà hanh do va tot cho giao do phu
tung in seng luong chua quoc ngu (Price
current).

Truong-van-Hanh.
Cao-khai.

Cô bán Võ xe thuong häng mif. Pneu Bergougnan

Võ xe keo moi cai, gia la 8\$00
Roote xe keo moi cai gia la 2, 50
Võ xe may moi cai gia la 2, 80
Roote xe may moi cai gia la 1, 60

Ai muon mua xuu do noi M. Tran-dac-
Nghia. Quan-ly An-quan An-ha Cantho

Hội bạn thanh niên

Muon lanh dang sieu duoc bao xem
truyen: LOI BIET PHONG TINH.
Chuyen co ba JEANNETTE o Vinhlong
Gia moi cuon la \$0,30
Ai muon mua thi co huoc hong 20%
Co tru bau tai An-quan An-ha Cantho
va tiem Bai-hieu-Huon Cantho;

Quyen Tứ tung the le

Quyen tet tung the le là một quyen
sach tot hieu leh cho nhung nguoicó
việc kien-thuc dia toa, cung hot nhay
nhung nguoicam dan nhua nua. Sach
day khai thay 133 trang, noi vè su kiem, hoi
nai va nhap vè su kiem, vè khai toa, an
kinh dien va canh cang an, vè giao
viet-hoa an van va ten set trong vien
khoang an, tin phan an hoc sophia an
và Dan-phap, hoi vè tinh de tap
viet, su hanh hien anh-hiep chua thanh
chon, vè su giao thuc, v.v., con muc
khoa vè su khong the le hoi.

Nguyn-tet tung the le 14\$00
Phu them tien giat 0,24.

Ai muon mua thi co cuon dia den de
theo mi lau et le.

Gia moi quyen 14\$00

Phu them tien giat 0,24.

Xin de theo cho M. Tran-dac-Nghia
Quan-ly An-quan An-ha Cantho

Dip tot

Cac ban 1 cái xe Bebe Peugeot bao
may, co den dien khi va Dynano can tot
(Am. Giá re mat).

Hoi M. Le-van-Sinh
Truong-toa (Cantho.)

TRAI THU MOG, CHAM VÀ CAN HIEN Nguyen-long-Thao

Tai cho Lathe (Brosse CORONALE)

Sang tau gau 10 nam roi, tung thao
nhieu kien khieu le.

Co dong sang va ban du cac thi ban
du, dan, van, tron vuon khieu la. Thao
tron boac co kiem soi mat, 2 mat, thi
thu tron can, thi du sach va de ron. Ban
voi, ban rita mat cung ban salon tron
bo. Ghie truoc kyl, ghie ngoi nhieu kien
Vang go mot tam, len chung ngua
thuong, chung tien hoac chung voi doi
Bien hong son mat va can. Khay, hop
chung de, dai ky.

Nhung mon kien tren day dong toan cay
danhh muc: Trac, go, camboi ma dong
chukiu kim thoi.

Kinh moi qui ong qui ba muon mua
hay la dat mon chi thi tot sang long lam
heo vira y. Trai tot cung co linh lam
ba lam thanh veng eau chan son thi p
Nguyen-long-Thao

Chu nhon khieu cao

Nha ngu va nha hang ban com tay

BIEN: TAN-PHAT-LOT
o duong Bi-Ma-pero gan, can tan luc
Tinh (SOU-TRANG)

Kinh thich quan khach nua co vien di
soc trang tot lo, dtrong xin dung hirac
ghie bat ngiottiem cua ton; Co phong
ngu tinh vi khon khoat, lai co quat may
va don dien; tiec mot loi la du do can
toi co ban cac thu tinh va com tay; vien
nau lai cung ky luong va co de theo
cach V-Sinh.

Con nhieu khach co muon can dung com
Auvan tra cho tot bay truoc mot gio
thi tot cung sang long lam cho vira y.

Xin Quan-khach chon co den, tot lay
lam them can.

Chu nhon: Tu Camh kinh moi.

Khuong thời dit Tran-van-Gong

178-180 Rue Angluong 178-180.

Tiem tot co lam do nua trang (Bijou-
terie) do ban, va co ban nhung do phu
tung xe hoi, xe may va te keo xin ke
ra sau day:

Ke may hieu (ba ro) (PRUCEOT AL-
CYON va HERCULE), co ban do dia
moi (émailit) tuc en dia dia thoi va do
cha dam (DAME) giat tuy tang giat
dau them va long (Savon) phau doi mat
muu ben tay lai (Commande en France)
Riou Chamagne, vnu Chao dia va
trang muu ben tay lai (Vin blanc et rouge).

Xe hori hien (OVERLAND 4 places)

Motor Canot 8 HP-e 8 II-P, May Canot
18 mkt lực va 8 mkt lực (GAMON) 2 ton-

nes, xe Gammon hai ton, May hoinnac
(Pompe Hélice pour eau) Canot dong
song tot.

Do hoi ky, ghie vit du, ghie to n, do
mang non va do mang an (Benzene, po-
te manzane, petre, chapeau chapeau
tho).

Xe hoi hoi ky (Savon noir) va otot
hui cuon (a) (Pneus) long den khi
(Ampoules Electrique) 220 volts.

Nhung do phu tung xe hoi, hoi ky Ford
Dodge Overland).

Nhung do otot hoi ky (Savon noir) va otot
hui cuon (a) (Pneus) long den khi
(Ampoules Electrique) 220 volts.

Nhung do phu tung xe hoi, hoi ky Ford
Dodge Overland).

Nhung do otot hui cuon (a) (Pneus)

Nay kinh

Chu nhon: TRAN-VAN-GONG

Bijouterie PHNOM-PENH

Cao bach

Cac ban caug
viết "PORT
FEUILLÉ RÉSER-
VÉE" ngói viết
bằng vàng thiêt
cao "PLUMES EN
OR CONTRÔLE"

14k không
set không mòu

Cokhau(Agar)

một đam thi bú

viết, còn đầu

ki thi viết chí

PORTEMINE) có

phiu them t

hop nhô dụng

nâm cong chi

de thay. Cay

viết này nêu

gia giat xai

mười năm

không hir.

Xio deng

tudenglangday

viết nay giang

theo caug viết

nâm cat, một

đang can

khach

Mua ve, nua

tai khong dung

khong xung

dung voi dong

tiem thi tra lai

Bon hieu set tra

y tieu lai do

Giá một cay

la (co hop co

Complegoule

gia 4\$50

Mua nguyen lo

ve ban lai cang

tinh gia nhẹ

hon nua.

Cang co tru

ban myc styl

lographique

bleue black

thu tot.

ve

mot

gia 0\$50

Nha in Hau
Giang CANTHO

Nha in Hau
Giang CANTHO

Cham Hung Thai

BOULANGERIE - EPICERIE

Rue du Tribunal

CANTHO-VILLE

Kinh trinh cung qui vi dang tuong

Bon tiem co ban hinh nuong, do giao

vi, cac thu tinh Tay va cung co lam

sua du voi hop du.

Guu dinh re.

Nhu qui vi co can dung cac mon

da kieu tren day, xin doi giot dia Bon tiem

se het long tinh tuc va se lam vua

long qui vi luon luon.

Xin qui vi chieu co Bon tiem rat

hinh thuc.

Nay kinh

Cham Hung Thai kinh moi.

Nay kinh